

Slovenski dom

Štev. 162

V Ljubljani, četrtek 18. julija 1940

Leto V

Roosevelt - tretji kandidat za predsednika Združenih držav

Ob zaključku kongresa demokratske stranke je bil Roosevelt z veliko večino imenovan za kandidata - Bodoči zunanji politični program Amerike

Chicago, 18. julij. o. Sinoči ob 10 po ameriškem času, se je na letnem zboru demokratske stranke začelo glasovanje o tem, kdo bo uradni kandidat stranke pri jesenskih volitvah za predsednika Združenih držav. Kakor je bilo treba pričakovati je bil za kandidata izvoljen z ogromno večino sedanjí predsednik Združenih držav Roosevelt, ki ga hoče stranka še v tretji kandidirati na to mesto. Za Roosevelta je glasovalo 946 delegatov, proti njemu 146, štirje so se vzdržali glasovanja.

Predsednik Roosevelt ni še izjavil ali kandidaturu sprejema. Verjetno je, da bo za sprejem stavil nekatere svoje politične pogoje. Dejal je samo, da je z izidom glasovanja zadovoljen.

Imenovanje Roosevelta za kandidata demokratov pri predsedniških volitvah, je po vsej Ameriki vzbudilo ogromno navdušenje. Tudi ni dvoma, da bo Roosevelt kandidaturu sprejel.

Izid glasovanja na demokratskem volilnem kongresu kaže, da je za Roosevelta glasovalo 946, za Farleya 72 in za Garnerja 61 glasov. Nekaj glasov je bilo oddanih za Tidninga, nekaj delegatov se je vzdržalo.

Pred glasovanjem je newyorški poslanec Wagner prebral program demokratske stranke. Program obsega vsa notranja in zunanje politična vprašanja ter prvi med drugim:

Združene države želijo še nadalje ostati izven evropskega spopada ter se sploh ne želijo udeležiti katere koli vojne. Združene države ne bodo poslale svojega letalstva in svojih pomorskih sil ali drugega vojaštva na bojišča v kako državo izven Združenih držav. Treba je čim bolj poudarjati Monroejevo načelo. Glavna skrb zunanje politike mora še nadalje ostati varnost in obramba Združenih držav ter ohranitev miru. Združene države morajo biti močne, da si nobena država ali skupina držav ne bo upala izvesti napada na Združene države. Potrebno jim je čim močnejše letalstvo, čim močnejša mornarica, popolna motorizacija vojske in vzpostavitve vseh sil in vse proizvodnje za čim boljše preskrbo vojske, čim močnejšo obrambo in čim večjo zmogljivost oboroževanja. Združenim državam je potrebna totalna obramba, da bi lahko odbile posamezne ali totalne napade. Združene države so miroljubne, ohraniti hočejo dobre odnose s sosedji, spoštovati mednarodne pogodbe in mednarodno pravo, posebno pa trgovinske pogodbe in gospodarsko sodelovanje. Ni

mogoče nuditi materialne pomoči državam, katerih koristi niso v skladu s koristmi Amerike in njene varnosti. Nasprotno pa se lahko nudi pomoč onim državam, ki imajo enake koristi. Storití je treba vse, da zmaga mednarodna pravica.

Predsednik Roosevelt je bil že pri prvem glasovanju izvoljen za kandidata demokratske stranke. Ko je senator Wagner prebral volilni program demokratske stranke, je spregovoril delegat države Minesota, ki je predložil, naj kongres sklene, da nobena osebnost ne more biti tretji kandidat

za predsednika Združenih držav. Večina delegatov je smatrala, da je ta predlog naperjen osebno proti Rooseveltu. Zato je večina ostro protestirala, tako da so nastali incidenti. Ko se je povrnil mir, je delegat Alabame predložil, naj demokratska stranka še tretji kandidira Roosevelta. Ta predlog je povzročil veliko navdušenje pri večini delegatov. Manifestacije v prid Rooseveltu so trajale pol ure. Delegati so neprestano vzklíkali in mahali z zastavicami. Delegat iz Virginije je predložil za delegata Farleya.

Postojanke za nemški napad na Anglijo

Ameriški tisk svetuje Angliji, naj nemške pogoje sprejme, angleški listi govore o moralnem pritisku na Anglijo

Berlin, 18. jul. m. Podadmiral Pfeifer je objavil v glavnem glasilu nemške vojske »Die Wehrmacht« obširen članek o operacijskih postojankah, ki jih je Nemčija dobila ob francoski obali, ter pravi, da je vsa francoska obala posledje čisto spremenjena in da je postala močno izhodišče za nemško oboroženo silo, ki bo lahko hitro in uspešno premagala Veliko Britanijo. Pristanišča Dunkerque, Calais, Le Havre, Cherbourg in Brest, so urejena zdaj kot popolnoma samostojne postojanke, v katerih so zbrane velike nemške operacijske sile. Vse te postojanke so povezane v celoto, toda vsaka od njih predstavlja izhodiščno točko zase, tako da se bo istočasen napad lahko izvedel z več strani. Operacijske postojanke dajejo napadalcu izredno prednost, ker Anglija ne bo mogla vedeti, od katere točke bo izveden napad in bo zato morala svoje sile deliti. S tem bo pa znatno oslabil svoj obrambni sistem.

Podadmiral Pfeifer poudarja dalje, da vse to, kar se nanaša na pomorsko akcijo, velja v še večji meri za letalstvo. V vsakem primeru je vse pripravljeno za velik napad, ter nemške vojaške sile ne more nihče več presenetiti.

Napovedi o zblíževanju med Sovjeti in Anglijo

London, 18. julija. o. Sovjetski zunanji minister Molotov je včeraj imel daljši posvet z angleškim poslanikom v Moskvi Crippsom. Cripps je imel zadnje dni več posvetov tudi z Molotovim namestnikom Lozovskim. V zvezi s temi posveti razpravlja angleški tisk o možnosti za izboljšanje odnosov med Sovjetsko Rusijo in Anglijo. Ta možnost je verjetna spri-

čjo razvoja sedanje vojne v Evropi in spričo zadnjih dogodkov, ki so se nanašali na Balkan in južnovzhodno Evropo, kjer je Sovjetska Rusija tudi prizadeta. Listi trdijo, da je sovjetska vlada prosila Anglijo, naj uporabi svoj vpliv v Turčiji ter turško vlado prepriča, da Sovjetska Rusija nima glede nje nikakih napadalnih namenov.

New York, 18. jul. United Press poroča: Newyorški list »Daily News« piše o poročilih, ki prihajajo iz Italije in ki pravijo, da nemški kancler Hitler namerava staviti Veliki Britaniji mirovno ponudbo, preden bi se pričela proti Angliji bliskovita vojna. V zvezi s temi vestmi pravi »Daily News«:

»V duhu našega prijateljstva svetujemo Angležem, naj Hitlerjevo mirovno ponudbo, če do nje res pride, sprejmejo resneje kakor pa so to delali doslej.«

London, 18. jul. o. United Press poroča: List »Daily Telegraph« razpravlja o možnostih za bližnji nemški napad na Anglijo, in pravi, da je treba smatrati vesti o naskoku z močeno armado, oboroženo s strahovitimi uničevalnimi pripravami predvsem kot moralni pritisk na Anglijo, da bi sprejela nemške mirovne pogoje. Z ozirom na ta pritisk je treba poudariti, da je Anglija na napad pripravljena s pasovi min, s svojim brodomjem in svojim prebivalstvom. Trditve italijanskega tiska, da je zadnji govor ministrskega predsednika Churchilla bahiški in bedast, ne drži. Ministrski predsednik ni nič pretiraval, ko je dejal, da je Anglija trdnjava, ki je Nemci ne bodo zasedli.

Sporazum med Anglijo in Japonsko glede Kitajske

Tokio, 18. julija. o. Japonsko zunanje ministrstvo je izdalo uradno poročilo, da je bil z Anglijo sklenjen sporazum o tem, da bodo angleške oblasti za tri mesece prepovedale vsak promet s Kitajsko čez angleško pokrajino Burmo. Prepoved velja zlasti za dovažanje vojnega materiala, ki ga je Kitajska zdaj dobivala večinoma po tej poti. Japonska vlada pa je dala Angliji zagotovilo, da bodo v treh mesecih sovražnosti s Kitajsko končane, nakar bo promet čez Burmo spet mogoč.

General Franco o Gibraltarju

Madrid, 18. julija. o. General Franco je imel v bivši kraljevi palači včeraj govor voditeljem vojske, mornarice in letalstva. V govoru je dejal, da je zgodovinska dolžnost Španije in poslanstvo, naloženo Španiji od njenih kraljev, da spet dobi Gibraltar in raztegne špansko oblast v Afriki ter ohrani svojo enotnost in edinstvo. Španija je izgubila 500.000 vojakov v boju za narodno edinstvo, dva milijona vojakov pa je pripravljenih, da se uprejo slehernemu napadu in da podpro španske pravice zahteve.

Primer, ki vpije...

Celje, 18. julija.

Pod vtisom groznih in pretresljivih dogodkov, umorov, samomorov, tatvin itd., ki se ponavljajo dan za dnem, bi človek skoraj lahko rekel, da je v slovenskih središčih že skoraj zamrl smisel za dobro in lepo in da živi v njih samo še strah, sovraštvo, samoljublje in hudobija.

Primer, ki kriči po notranji obnovi, po dvigu src k višjim stremljenjem, se je zgodil pri Grižah. Neki 26 letni Franc V. iz Zabukovca je počakal v gozdu neko 18 letno posestnikovo hčerko in ji hotel storiti silo. Pošteno dekle se je na vso moč branilo, nakar je divjak potegnil nož in ji prerezal vrat ter ji prizadejal tudi druge poškodbe. Dekle je vpilo na pomoč, strastnež pa je pobegnil neznanokam. Ubogo dekle so s takojšnjo zdravniško pomočjo sicer rešili, vendar je še vedno v veliki nevarnosti, da umre. Nasilnež, ki ga orožništvo skrbno zasleduje, je baje zapustil pismo z grozilno vsebino.

Dogodek je silno razburil pošteno delavstvo v tem rudniškem naselju.

Vesti 18. julija

Vsi bolgarski listi prinašajo na vidnih mestih važno izjavo, ki jo je dal jugoslovanski minister za gradnjo, dr. Miha Krek, ob svojem obisku v Bolgariji.

Angleži so pri prvem spopadu z italijanskim vojnim brodomjem izgubili dve bojni ladji, štiri križarke, dve letalonosilki in dva rušilca, ki so onesposobljeni za boj, potopljen pa je bil en rušilec in en parnik ter uničenih 22 letal — pravi najnovejšo italijansko uradno poročilo o zmagi na Sredozemskem morju, ki ga priobčjujejo včerajšnji italijanski dnevnik.

Novo japonsko vlado sestavlja knez Konoje.

Dve francoski križarki in več manjših vojnih ladij je odplovalo iz Paname proti Antilskim otokom, poročajo italijanski listi. Ladje bodo tam skušale prebiti angleško blokado, pri čemer bo prišlo do novega pomorskega spopada med Angleži in Francozi.

Angleška križarka, ki je bila 8. julija poškodovana v pomorski bitki na Sredozemlju, je že popraviljena ter sposobna za nadaljno službo, pravi poročilo agencije Reuter.

Ko bo Francija začela razumovati Nemčijo, bosta ti državi tvorili tako mogočno skupnost, da v Evropi ne bo več možna nobena vojna. Nemčija ne bo zagrešila take neumnosti, kakor je bil Versailleski mir. Ko bo vojna proti Angliji končana, bo Nemčija seveda znova preučila vprašanje svojega razmerja s Sovjetsko Rusijo, so izjavili visoki nemški častniki v Parizu dopisniku švicarskega lista »La Suisse«.

Vse angleške vojne ladje, ki so odpule iz Aleksandrije pred bitko z italijanskim brodomjem, so se po bitki vrnile spet v Aleksandrijo, pravi poročilo aleksandrijskega dopisnika sovjetske agencije Tasse, kakor ga je dajal moskovski radio.

Anglija ni nikoli prej toliko govorila lektor zdaj, njeni ministri ne delajo nič drugega, kakor samogovore. Strah pred Italijo in Nemčijo, je povzročil v Angliji hudournike besedi, pravi rimski »Popolo d'Italia«, ko govori o razpoloženju v Angliji.

Francoska vlada je od Anglije zahtevala povračilo škod, ki jo je angleška mornarica povzročila Franciji s svojimi napadi. Verjetno je, da bo Anglija odškodnino tudi dala.

Anglija je imela večkrat možnost, da bi sprejela nemške mirovne načrte, ki bi Nemčiji zagotovili vodstvo v Evropi, angleški imperij in angleška pomorska moč pa bi ostala nedotaknjena. Toda ker je Anglija rajši vrgla vse na kocko in na besede njenega predsednika Churchilla, ne more biti drugega odgovora, kakor udarec z orožjem, pravi nemški dnevnik »Hamburger Fremden Blatt«.

Italijanska vojna mornarica je v dosedanjih bojih izgubila vsega 754 častnikov in mornarjev. Od tega jih je padlo 322, izginilo 283, ranjenih pa je bilo 149, pravi uradno poročilo italijanskega vrhovnega poveljstva.

Bodoča Francija bo bolj kmetijska kakor industrijska. Z Nemčijo in Italijo bo sklenila obsežen gospodarski sporazum, kar bo koristilo zlasti Nemčiji in Franciji. V tem smislu je treba takoj začeti pogajanja, zahteva nekdanje glasilo francoskih framasonov »Oeuvre«, v katerem je do nedavnega priobčevala svoje prerokbe o Nemčiji slovito gospe Tabouisieva.

Angleško mornariško ministrstvo sporoča, da se je 13.000 tonov pomožna ladja »Van Dijk« potopila ob norveški obali 10. julija. Utonila sta dva častnika in oet mornarjev.

Angleška vlada ni Turčiji poslala nobenih predlogov glede nove ureditve nadzorstva nad Dardanelami, je izjavil namestnik angleškega zunanjega ministra Buttler.

Bolgarski zunanji minister Popov je včeraj sprejel italijanskega in nemškega poslanika.

Francoska in angleška vlada sta imenovali posebnega zastopnika za čim hitrejšo končno ureditev vseh gospodarskih vprašanj, ki ju še vežejo.

Madžarski zunanji minister Czaki je parlamentu poročal o svojih posvetih v Münchenu in dejal, da Madžarska ne želi nikomur zadati neozdravljivih ran, marveč hoče pridobivati prijatelje namesto sovražnikov. Upa, da nihče ne bo oviral njenih miroljubnih namenov, ker bo v tem primeru imel Madžarsko proti sebi.

Italijanski letalski napad na Aleksandrijo

Nekje v Italiji, dne 17. julija. Včerajšnje italijansko poročilo se glasi: Neka italijanska podmornica je potopila veliko cisternsko ladjo v vzhodnem delu Sredozemskega morja. Nad Malto je prišlo do spopada med našimi in sovražnimi letali. Zbiti sta bili dve sovražni letali, eno naše letalo pa se ni vrnilo. Naša letala so izvedla nov uspešen napad na pristanišče v Aleksandriji. V severni Afriki so naša letala bombardirala uspešno letališča in skladišča v Marsa Matruhu in Sidi Baraniju. Vsa letala so se vrnila na svoja oporišča. Sovražnik je poskušal izvesti napade na naše postojanke, severno od Kapuzze. Tega napada se je udeleževalo 50 tankov. Vsi napadi so bili odbiti. Sovražna letala so ponovič ponovila napad na Tobruk, ne da bi povzročila kaj škode. V Vzhodni Afriki so domačinske čete osvojile Ghezzen. Zaplenjena je bila britanska zastava ter mnogo pušk in streliva. Prebivalstvo je izjavilo svojo vdanost z navdušenjem. V Keniji napredujejo naše čete v angleškem delu Mojale, kjer so zasedle važne postojanke. Poskusi sovražnih letal, da bi izvedla polet nad Asmaro in Asabom, so se ponesrečili. Povzročena škoda je neznatna. Ena sovražna letala je bilo zbita. Ena naša podmornica se ni vrnila v svoje oporišče.

Aleksandrija, 18. julija. Reuter. Včeraj ponoči je prišlo do letalskega napada na Aleksandrijo, v katerem je sodelovalo več sovražnih letal. Protiletalsko topništvo je hitro streljalo. Letala so vrgla nekaj bomb. Podatki o škodi še niso znani.

Novo politično geslo Francije

Rim, 18. julija. m. Iz Vichyja poročajo, da bo francoska vlada odpravila geslo francoske revolucije »Svoboda, bratstvo in enakost« ter takšne napise odstranila z vseh javnih poslopij v Franciji. To staro geslo bo zamenjala z novim, ki se glasi: »Delo, družina, domovina.«

V zvezi s tem pripominja »Petit Journal«, da je politični red, ki je bil postavljen na prejšnjem načelu »Svobode, bratstva in enakosti«, spravi Francijo v sedanjí položaj.

Sovjeti na Estonskem

Kovno, 18. julija. m. United Press poroča: V vseh velikih podjetjih v Kovnu je delavstvo — na zahtevo rdečih oblasti — ustanovilo sovjetske »zaradi varstva delavskih koristi«. Slučni ukrepi bodo izdani tudi v manjših podjetjih po vsej državi.

Pri demonstracijah v Kovnu so demonstrantje zahtevali, naj se takoj uvede sovjetski red. Finančno ministrstvo je izdalo nalog, da morajo vsa trgovska in industrijska podjetja 5 do 10% svojih dnevnih dohodkov izročiti Narodni banki. Materiala in surovin, ki jih potrebuje industrija, ni dovoljeno plačevati v gotovini, temveč po kliringu.

Sovjetski uradni podatki o volitvah po baltičkih državah trdijo, da se jih je udeležilo čez 95% volilcev, ki so seveda vsi volili rdečo — edino — listo.

Atentati na industrije in petrolejske vrele v Romuniji

Napovedi o novih spremembah v romunski vladi

Bukarešta, 18. julija. Iz neznanih razlogov je prišlo do strahovite eksplozije v električni centrali v Galcu. Vsa centrala je zletela v zrak. Dodažaj so našli pet žrtv. Vojaške oblasti so začele s preiskavo.

Bukarešta, 18. junija. m. O eksploziji, ki je uničila veliko električno centralo pri Galacu, so romunske oblasti izdale uradno poročilo, v katerem pravijo, da so izdali vsi ukrepi, ki so potrebni za preiskavo prebivalstva z vodo in razsvetljavo. Vojno sodišče zdaj preiskavo nadaljuje. Vlada pripravlja, da gre za delo sabotaže.

Po požaru v petrolejski pokrajini v okolici Ploestija in eksploziji v Galacu, je včeraj popoldne izbruhnil velik požar tudi v okolici Piatra Neamculuia. Ta požar je uničil velike žage... Vsa tovarniška poslopja so zgorela. Požar se je razširil tudi na bližnja naselja ter je uničil 20 hiš. Škoda cenijo na 25 milijonov lejev. Tudi o vzrokih tega velikega požara še ni ničesar znanega. Nekateri mislijo, da so vsi ti primeri v medsebojni zvezi ter da jih je treba pripisati organizirani sabotaži.

V zvezi s požarom družbe Standard Oil Company pri Ploestiju je izdal kmetijski minister uradno poročilo, v katerem pravi, da je tega požara kriv mehanik, katerega je zamenjal njegov neizkušeni tovariš ter da v tem primeru niso bile točne vesti o sabotaži.

Upravičene so domneve, da vse te atentate na romunske petrolejske vrele in industrije izvaja organizacija, ki je v službi nasprotnikov Nemčije, ki hočejo s takimi dejanji onemogočiti preskrbo Nemčije iz Romunije.

Bukarešta, 18. julija. m. Pod predsedništvom predsednika vlade Gigurtua je bila sinoči seja romunske vlade, po kateri je bilo sporočeno, da je vlada prerешetavala razne ukrepe, ki jih bo izdala zaradi nacionaliziranja javnega življenja. Ministrski svet je sprejel poročilo nekaterih ministrov o delovnem načrtu za bodočo. Vlada je posvetila posebno pozornost gospodarskim, finančnim in kulturnim vprašanjem.

Dobro obveščeni romunski krogi zatrjujejo, da bo prihodnje dni prišlo do nove spremembe romunske vlade, ali pa celo do imenovanja čisto nove vlade. Vlado krogi seveda teh vesti ne potrjujejo.

Pred 400 leti je napovedal dogodke sedanje vojne Nostradamusova prerokovanja vzbujajo vedno večje zanimanje

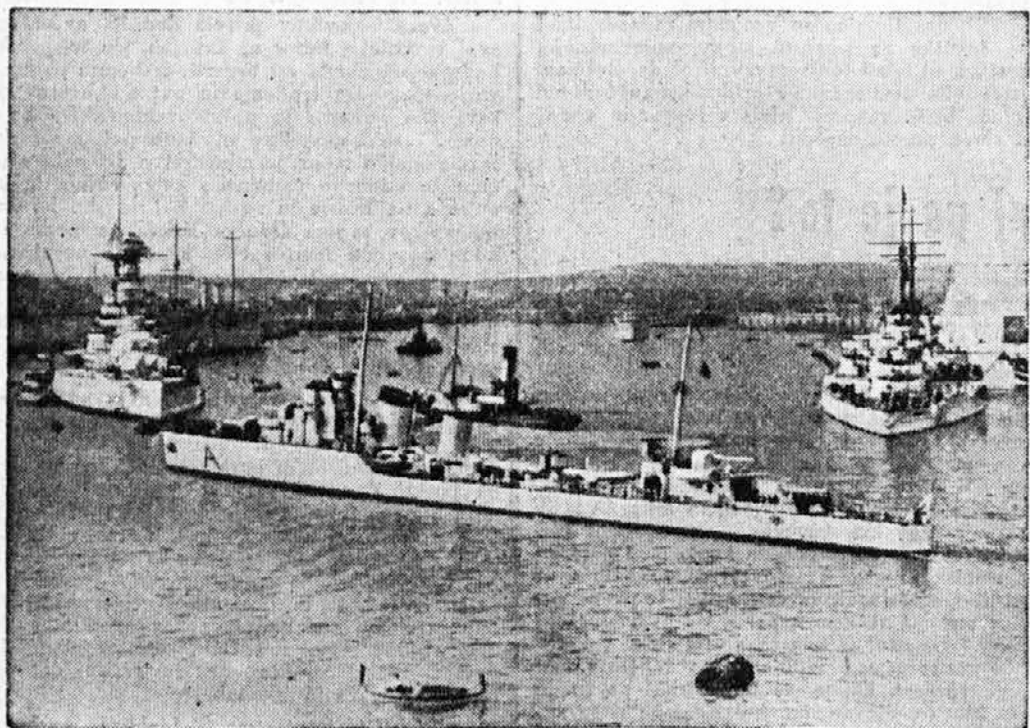
Vse svet govori zadnje čase o znamenitih prerokovanjih francoskega učenjaka in zdravnika Mihaela Nostradamusa (1503—1566). Ta prerokovanja se namreč s sedanjo vojno čudovito izpolnjujejo. Nostradamus je vse sedanje velike vojne dogodke že pred 400 leti napovedal. Leta 1555. je izdal svoje slovite »Centuries«, v katerih je v verzih opisal usodo sveta, zlasti Evrope in vseh večjih evropskih držav za 23 stoletij naprej. Že za njegovega življenja so se nekatera prerokovanja izpolnila, tako na primer smrtna nesreča francoskega kralja Henrika II., ki je bil smrtno ranjen na viteškem turnirju. Nostradamus je napovedal potem francosko revolucijo, smrt Ludvika XVI., usodo Napoleona I. in Napoleona III., usodo raznih drugih evropskih vladarjev.

Najbolj zanimive pa so njegove prerokbe za sedanjo dobo. Tako je napovedal svetovno vojno ter zmago Antante, odstop Viljema I. razpad Avstrije, potem ustanovitev in polom Zveze narodov, umor našega kralja Aleksandra v Marseillu, nastop

ljudske fronte v Franciji ter špan. revolucijo, za katero je do dneva natančno napovedal pričetek in konec ter poraz španskih revolucionarjev. Še bolj čudovito so pa njegove napovedi o sedanji vojni. Prerokoval je zasedbo Čehoslovaške, poraz Poljske, propad Francije, o kateri pravi, da ji bodo Nemci na Moselli prebili zid, katerega si je zgradila ob Renu — kar je popolnoma točno. Prav tako presestljivo je napovedal nastop Mussolinija, Hitlerja, Stalina in usodo njihovih držav. Opisal je tudi uporabo sodobnih vojskih sredstev, letal, motorjev, podmornic, iznajdbe radia, elektrike itd. Silno so zanimiva njegova prerokovanja o bodočnosti. Z Nostradamusovimi prerokbami, ki jih v originalu hranijo v vatikanski knjižnici, so se bavili in jih razlagali znameniti učenjaki. Izjavljali so razne prepričanja med njimi, mnogi so se iz njih norčevali, v sedanji vojni pa vidimo da je imel mož že pred 400 leti čisto prav, kajti dosedaj so se še vse njegove napovedi do pitice izpolnile. Kajige z njegovimi napovedbami so že izšle v vseh evropskih jezikih.

Moč turškega vojnega brodovja in vojske

Turško brodovje je zelo sodobno, čeprav ne ravno ogromno, turški vojak pa je po mnenju generala Weyganda - »vojak brez napake«

Del turškega vojnega brodovja.

Je se uresničijo poročila, ki govorijo o ruskih pripravah za napad na Dardanele, poročila, ki so jih eiser na pristojnih straneh odločno zaničali, pa v evropski javnosti še kljub temu še vedno strašijo, potem se bomo lahko prepričali tudi o tem, kakšna je dejanska moč turške vojske. mornarice, ki bi v tem primeru igrala vsekakor najvažnejšo vlogo. O tej mornarici, ki se o njej drugače bore malo sliši, pa je bilo vendar le možno zbrati nekaj podatkov, ki v glavnem obsegajo naslednje:

Največja turška vojna ladja je oklopna »Javuz«. Je to nekdanja nemška 23.000-tonska oklopna ladja, ki se je preoblikovala v svetovni vojni pri spopadih na Dardanele in ki jo v zadnjih letih modernizirali. Predvsem so nanjo postavili močnejše topove kalibra 305 mm. Ima zelo močan oklep, nad tisoč mož posadke, doseči pa more hitrost 27 vozlov na uro. Turčija ima dalje krizirki »Hamidija« in »Medžidija«. Vsaka ima po 3.500 ton nosilnosti in je opremljena z najmodnejšimi topovi. Torpedno brodovje šteje štiri sodobno zgrajene rušilce po 1.250 ton, pet starih torpedovk po 250 ton in nekaj modernih motornih torpedovk. Podmornic ima trinaest skupno tonažo 10.000 ton. Vse so moderne, po svoji izdelavi pa so raznega izvora: holandske, italijanske, angleške in nemške. Pred nekaj meseci sta bila izdelana dva minonosca in sta tudi prvovrstna, razen teh dveh pa imajo Turki še enega starega. Temu brodovju je treba prišteti še okrog 30 manjših ladij. Skupaj ima turško brodovje okrog 50.000 ton, v načrtu imajo zgraditev še precejšnjega števila novih ladij.

Razumljivo, da turška mornarica ne bi zadostovala, če bi imela opraviti z nasprotnikom, ki bi

lahko napadel na vseh turških obalah. Vsa sreča pa je v tem, da vlada med posameznimi državami radi Dardanel tako veliko nasprotno, da bi dobila Turčija v primeru napada takoj zaveznika. Turška vojna mornarica bi v tem primeru branila samo eredo zemsko-egipčansko ali pa samo svojo črnomoško obalo.

Oserednje zbirališče in oporišče turške vojske mornarice je samo v Dardanelah in Marmarskem morju, ker more od tu vse brodovje takoj odpeliti skozi Kum-Kale ali pa skozi Bospor, kakor bi pač zahteval položaj.

Veliko vlogo pri obrambi Dardanel igra tudi turška armada, ki šteje v mirnem času 200.000 mož, v vojni pa do 1.500.000. O turškem vojaku je izjavil general Weygand, da je »vojak brez napake«. Armada je skoraj vsa motorizirana, kar je v sodobni vojni odločilnega pomena in najmodnejše opremljena. Močno in sodobno je tudi letalstvo, ki šteje nad 1000 letal.

Mlada neroda. Sinko se vrača z očetom, ki trdo drži denar pod palcem, od maše, med katero je bila zbirka za zamorčke. Sinko: »Oče, zamorčki nimajo obleke, kaj ne?« — Oče: »Tako je.« — Sinko: »Kam pa bodo prišli tisti gumbi, ki ste ga spustili v puščico?«

Vojaška. »Nikdar se ne bližajte konjem od zadaj, ne da bi jih ogovorili«, je razlagal podporočnik rekrutom, »sicer konji obracajo vaše butice, da bomo imeli samo kruljave konje v hlevu.«

Razdiranje starih trdnjav v Anversu

Dela pri razdiranju starih anverskih trdnjav, ki so se začela pred nekaj časa, hitro napredujejo. Na ta način bodo dobili mnogo nove zemlje, ki jo bodo uporabili za zgraditev velike krožne ceste. Stroški za zgraditev te ceste bodo znašali, kakor izkazuje proračun 150.000.000 frankov. Pri teh delih bo zaposlenih 6000 delavcev tri leta. Tudi dela pri popraviljanju uničenega bruselskega telefonskega omrežja lepo napredujejo. Dela, ki jih izvaja nemška državna pošta, so že toliko napredovala, da je moglo biti že vzpostavljeno večje telefonsko omrežje. Obnavljajo tudi belgijske vodne poti in je med drugim pristanišče v Anversu že pristopno za manjše ladje.

Užitna zemlja

Užitno zemljo imajo prebivalci na Javi, Sumatri, v Siamu, Novi Kaledoniji, Guajani, na Ognjeni zemlji in še drugod. Ta zemlja vsebuje silicij, aluminij in vodo, vse seveda v sorazmerih količinah. Zemlja je različne barve, barva pa je odvisna od tega, kakšne okside zemlja vsebuje. Pojavlja se v različni (amorfni) obliki in njena raza je svetla. Če zemljo daš na jezik, se ti rada priljepe, pomešana z vodo in da fino testo.

Indijci na Javi in Sumatri znajo to zemljo posebno dobro pripraviti. Očistijo jo vseh navlaj in nesnage, potem jo pa vržejo v ponev, razrezano na majhne kose, podobne kolačem. Ko je spečena, pravijo, da je dobra, vsa itako trdi raziskovalec Ferrand, ki je na svojem potovanju jedel tako pečeno zemljo.

Zavod za strupene kače

V Sao Paulo v Braziliji imajo zavod, v katerem gojijo strupene kače. Gojijo jih pa zato, da pridobijo iz njihovega strupa protistrup. V tem zavodu živi na stotine kač, raznih vrst in raznih velikosti. Zavod je prejel v 25 letih, odkar obstoji, nad 80.000 kač, večinoma klopotač, katerih strup je petkrat močnejši od strupa drugih kač. Takoj po prejemu nove kače jo položijo na tla in ji zadržijo zanko okrog vratu. Nato jo z roko primejo za rep. Pred žrelom držijo stekleno posodo posebne vrste. Kača divje zasadi zobe v rob posode in pusti na njem nekaj kapljic strupa — povečini brezbarvno, pri nekaterih tudi mlečno ali rumenkasto tekočino. Da odda kača čim več strupa, pritisnejo njene zobe še močno ob posodo. Nato odnesejo v zbirališče in jo pustijo tam tedne dolgo brez hrane. Kače lahko živijo mesece brez vsake hrane. Po dveh do štirih tednih, ko si kača spet nabere dovolj strupa, ji ga zopet odvzamejo. To se večkrat ponavlja.

Enoten načrt za obnovo španskih porušenih mest

V Madrid je prispelo 118 predsednikov občin iz onih španskih mest, ki so bila za časa državljanske vojne razrušena. Poklical jih je državni poglavar general Franco, da se posvetujejo o načrtu za enotno zgraditev teh mest. Pri tej priliki so v spremstvu madridskih občinskih uradnikov obiskali tudi razstavo, na kateri razkazujejo načrte in osnutke za zgraditev teh porušenih mest.

Nove nemške lokomotive za gorske proge

Tovarna lokomotiv v Königsdorfu je začela izdelovati serije lokomotiv za tovorne vlake nemških državnih železnic. Prve lokomotive so bile že izročene prometu. Te lokomotive imajo težo po 120 ton in po 6 osi, motorji pa imajo jakost 4200 konjskih sil z brzino 77 km na uro. Z ozirom na to, da bodo te lokomotive uporabljene v glavnem na gorskih progah, jih bodo spremlili s posebnim sistemom zavor z uporabo posebnih električnih zavor.

Rusko železniško omrežje prej in zdaj

Sovjetska zveza ima na svojem ozemlju, ki meri 21,2 milij. kvadratnih kilometrov, 85.100 km železniškega omrežja. L. 1913 ga je bilo 53.500 km. Skupna količina blaga, ki je bilo prepeljano po sovjetskih železnicah, je znašala leta 1938 okrog 8.800 vagonov na mesec. V času od leta 1933 do 1938 je bilo zgrajenih okrog 5000 km novih prog in okrog 8000 km novih tirov, s katerimi so bile enotirne proge povečane v dvotirne.

Zlato še beži v Ameriko

Semkaj je prispela angleška ladja »Estern« z 52 milijoni dolarjev zlata angleške banke. Po pisanju »New York Herald Tribune« je v tresorjih ameriške banke sedaj čez 7,57 milijard dolarjev zlata iz tujine.

Skladatelji in politika

Znani norveški skladatelj Sindig je imel po radiu predavanje o nemško-norveških odnosih. To njegovo predavanje je zbudilo veliko pozornost, kajti Sindig je med drugim tudi dejal: Moramo živeti v dobrih odnosih z Nemčijo, ker je Nemčija mlada, mladina pa ima bodočnost. Kot svobodni norveški narod bomo v bodoče sodelovali in živeli skupno z velikim germanskim narodom. Ko sem v prejšnjih časih to poudarjal, so se mi smejali. Napadali so me, ker sem čutil norveško, in ker sem hotel dobro svoji državi.

Poljaki se lahko poslužujejo vseh potniških vlakov

Nemški tisk je objavil o razmerah na Poljskem tudi naslednje: Nedavno je britanska propaganda trdila, da je upornost na Poljskem proti nemški okupacijski vojski čedalje večja in da so bila izvedena številna sabotažna dejanja na železnicah in v prometu s Sovjetsko Rusijo in da je zaradi tega poljskemu prebivalstvu prepovedano zadrževati se v bližini železniških postaj in železniških prog. S poučene nemške strani sporočajo, da je ta vest spet nov primer širjenja popolnoma izmišljenih vesti. Poljsko prebivalstvo se ne upira in ne sabotira železniškega prometa. Sploh ni ničesar znanega o takšnih dogodkih. Železniški promet s Sovjetsko Rusijo poteka brez vseh ovir. Izmišljena je trditev, da bi bilo poljskemu prebivalstvu prepovedano zadrževati se v bližini železniških postaj. Poljsko prebivalstvo se lahko brez omejitev giblje na postajah in more uporabljati vse potniške vlake. Uslužbenci na vzhodni železnici so do 90% Poljaki, ki prav tako kakor v času poljske države opravljajo svojo službo kot uradniki in delavci.

Ruska znanstvena odprava, v kateri so bili geologi, je odkrila nedaleč od Lubna precejšnjo ležišča petroleja.

Letošnji Wagnerjev festival v Beyreuthu bo izključno posvečen nemškemu vojakom. Posebni vlaki z vojakmi že prihajajo v Beyreuth.

Nekaj časa je bil na Madžarskem omejen avtomobilski promet. Ta omejitev je zdaj ponehala in bodo odslej avtomobili lahko svobodno vozili.

Dvojčka. »Mati so dejali, da si podoben rajnkemu bratu dvojčku in da vaju še oni niso mogli razločevati.« — »Res je to, saj se danes ne vedo, kateri izmed naju je prav za prav umrl.«

Dober nasvet. — Jaka: »Priliko imam, da se oženim z bogatim dekletom, za katerega nič ne maram, ali pa z revno deklico, ki jo ljubim. Svetuj mi, Matevž, kaj bi naredil!« — Matevž: »Poslušaj srce in vzemi revno deklico — meni pa daj naslov bogate neveste.«

Dolgo življenje. — Mate: »Pravijo, da poročenim dalje živijo nego samci.« — Anže: »Slaba reklama! Poročenim se življenje le zdi daljše!«

Lep začetek. — Hudodelec (ki so ga v pone-deljek peljali na vešala): »No, ta teden se je pa zares dobro začel!«

Radio

Program radio Ljubljana

Četrtek, 18. julija: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12 Iz Mozartovega carstva (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Harmoniko igra g. Ivo Podobnikar — 14 Poročila — 19 Napovedi poročila — 19.20 Nac. ura: Železarska industrija v Sloveniji — njena zgodovina in sedanje stanje (Drago Potočnik, Ljubljana) — 19.40 Objave — 20 Deset minut zabave — 20.10 Slovensčina za Slovence (g. dr. Rudolf Kolarič) — 20.30 Pevski zbor »Sloga« — 21.15 Reprodukcijski koncert simfonične glasbe — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Citraški trio Vesna.

Drugi programi

Četrtek, 19. julija: Beograd: 19.40 Pesmi — Zagreb: 20 Violinski koncert — Bratislava: 21 Babavna glasba — Praga: 21 Beethovne skladbe — Sofija: 19.50 Lahka in narodna gl. — Beromünster: 19.45 Plesna glasba — Budimpešta: 19.45 Odlomki Verdijeve opere »Rigoletto« (plošče) — Bukarešta: 20.30 Simf. koncert — Rim-Bari: 20.30 Simf. koncert — Trst-Milan: 19.30 Pis. glasba — Riga: 20.10 Simfonični koncert ruskih kompozitorov — Sottens: 20.30 Pevski koncert.

Veliki mufti je bil svetlokožen, rdečelas mož pri še ne 40 letih. Znal se je prijazno vesti, nosil je bleščeče črno obleko in visok fes z ovojem iz bele svile. Pozdravil me je smehljaje v polomljeni angleščini, katere se je ravno bil začel učiti. Ponudil mi je skodelico črne, sirupaste kave in turških cigaret.

Njegova soba je gledala na trg Salomonovega templja, na katerem stoji zdaj slovita Omarjeva mošeja, ki so jo sezidali leta 691 in ki je drugo najsvetejše mesto mohamedanstva. Mošeja stoji na golem skalnatem pomolu. Po izročilu je Abraham na tem mestu pripravil Izaka za daritev in od tu se je dvignil Mohamed v nebo.

Veliki mufti si je z resnim obrazom gladil rdečkasto brado in mi risal stališče Arabcev do verskega in političnega položaja. Po tolmaču je povedal naslednje:

»Ugotavljamo, da iščemo svojo pravico in varnost za svoj narodni obstanek. Zahtevamo, da se izpolni jasne obljube, ki so jih Angleži dali 1915 Arabcem glede na neodvisnost arabskih dežela s Palestino vred.

Za zdaj so naše najvažnejše pritožbe naslednje:

Prvič si Judje bolj in bolj prilastčujejo orno zemljo. Arabci zaradi tega izgubljajo dom ali pa zaradi omejitve nimajo dovolj zemlje.

Drugič: Čezmerno judovsko doseljevanje je povzročilo obsežno brezposelnost med Arabci in spravilo v deželo boljšeševske elemente.

Tretjič: Angleška vladavina ne daje Arabcem nič zastopstva v upravi.

Četrtrič: Pobirajo se težki davki, da bi z njimi omogočili ureditev judovske narodne države.

Petič: Politika, ki jo Angleži v glavnem izvajajo, je pod globokim judovskim vplivom in ima namen Arabce polagoma izrinuti iz Palestine.

Šestič: Palestina je bila nad trinajst stoletij arabska in ni je poti, ki bi zagladila razlike med Arabci in cionisti. Ti morajo sprejeti parlamentarno vlado, v kateri bodo zastopani po svoji številčni moči.

Sedmič: Cilj arabskih prizadevanj je imeti narodno vlado, ki bo po ustavi odgovorna parlamentu.

Osmič: Palestina je vsem mohamedancem sveta, zlasti pa Arabcem. Ne zahtevamo nič drugega kakor prostost, da bi v svoji domovini živeli neodvisno. Politika, ki hoče ustanoviti za Jude narodno državo v Palestini, bo brez uspeha, ker bodo Arabci in druge mohamedanske države združeno delale proti njej.

Ko sem zapustil delovno sobo velikega muftija, je kakih dvanajst nepremično stoječih in molčečih šejkov iz Transjordanije polnilo prednjo sobo.

Na moji poti do hotela je ležalo nekaj najsvetejših krajev krščanstva: dolina Jozafat, grob Absalomov, vrt Getzemani, Oljska gora in Via Dolorosa, po kateri je Jezus nesel križ na morišče.

Od Morrisa Margulies, tajnika cionistične organizacije v Ameriki, sem pred kratkim dobil naslednje zadnje podatke o sedanjem stališču cionistov:

»Od drugega izгона Judov iz Palestine leta 1870. je vrnitev v Palestino vedno tvorila bistveno sestavino judovskih narodnih prizadevanj. V stoletjih po uničenju Jeruzalema so se Judje v različnih razdobjih vračali v svojo staro domovino. Večina jih je prihajala nazaj z željo, da bi umrli na teh svetih tleh. Judovsko naseljevanje na široki praktični podlagi se je začelo leta 1880.

Po koncu svetovne vojne se je začelo judovsko naseljevanje z vso resnostjo. Ker sta preganjanje in gospodarska stiska Judom v evropskih državah povzročala vedno večje trpljenje, je judovsko priseljevanje od leta do leta naraščalo, dokler ni leta 1935. prišlo v Palestino 61.541 Judov. Konec leta 1935. je judovsko prebivalstvo v de-

želi štel približno 400.000 duš, ko je leta 1868. znašalo 12.000, 1919 59.000 in 1928 163.000.

Z vrnitvijo te velike množice Judov v Palestino, se je začelo novo gospodarsko in kulturno življenje. Judje, ki so šli na deželo, so dokazali svojo sposobnost za poljedelstvo. Uvedli so spet staro hebrejščino in jo naredili za občevelni jezik. Posebno v zadnjih letih so Judje zaradi velikega števila beguncev iz Nemčije dvignili gospodarsko in industrijsko življenje tako, da Palestina danes izdeluje vse izdelke moderne države.

Po vrnitvi v Palestino skušajo Judje priti do svobodnega življenja, v katerem bodo lahko uživali gospodarsko in politično varnost brez pridržka in omejitev.

Kar pa se tiče uradne politike svetovnega cionizma, je njen namen urediti državo, domovino, v kateri bodo lahko Judje dobili polne državljanske pravice in sodelovali v življenju države po meri svojega dela in števila. To ne velja samo za Jude v Palestini, temveč tudi za Jude izven nje, katerim je bila namenjena Balfourjeva izjava.

Judje prihajajo s svojimi zahtevami do Palestine iz treh razlogov. Prvič: Zaradi zgodovinskih zvez z deželo.

Drugič: Da mednarodno pravo prizna to zgodovinsko zvezo in tretjič: Judovsko ljudstvo hoče od omikanega sveta pomoči proti preganjanju in zasramovanju, ki je velikim množicam Judov po številnih državah naredilo življenje nezno. Judje verujejo, da ima napredna moderna omika dolžnost, da Judom, ki jih druga ljudstva mečejo iz svoje hiše, ustvari prostor v njihovi zgodovinski domovini.

Judovsko vodstvo, ki se zaveda odgovornosti, je že ob različnih prilikah izreklo željo, da bi z Arabci v Palestini odprtosrčno sodelovalo, ker je prepričano, da bo sodelovanje teh dveh ljudstev zagotovilo mir in blagor Svete dežele.

V preteklih petnajstih letih so Arabci zaradi judovskega priseljevanja imeli nekaj koristi. Plače in življenjska raven so se zaradi zgleda judovskih sosedov dvignile. Od leta 1922. je v Palestino prišlo kakih 275.000 Arabcev v primeri z 250.000 Judi v istem času. Zaradi gospodarskega blagostanja in zaradi zgledov podjetnosti judovskih priseljencev, je narasla podjetnost Arabcev v poljedelstvu in industriji, narasel obseg arabskih kmetij in število arabskih industrijskih panog.